

Бознашр аз торнамои “Тоҷикам”(www.Tajikam.com

Баргардон аз хати форсӣ: Насибчон Амонӣ

Таркиби намояндагон дар Луя Чиргаи Амонуллохон

паштун 32 %, гайрипаштун 68%

Хол ки таби форсиситезӣ ба авчаш расидааст, хостам бахшхое аз пажӯҳиши як донишманди паштунтаборро дар мавриди чаълҳои таърихӣ ва иддаъҳои аксарият ва ақаллияти зиммдорони Афғонистон, бо шумо шарик кунам, то сияхрӯй шавад, хар кӣ дурӯгаш бошад.

Тасвиреро , ки тамошо мекунед, таркиби ақводро дар Луя Чиргаи(Мачлиси сардорони кабоил, ки паштунҳо онро барои тасмимгириҳои бузург истифода мекунанд ва ҳоло салоҳияти он болотар аз Мачлиси намояндагон-- ниҳоди конунбарори кишвар аст, вале мардуми гайри паштун, ба вижа тоҷикон онро як абзори давлати кавмгаро медонанд ва лағви онро талаб мекунанд—шарҳи баргардонанда) соли 1924-и Амонуллохон нишон медиҳад.

Ин пажӯхишгар бо дастёбӣ ва халлоҷии ҳам асноди он чирга мегӯяд, ки мачмӯи намояндагони паштун дар он чирга 32 дарсад буда, ки тақрибан нуфуси вокеи онхоро дар Афғонистон нишон меодааст. Ӯ мӯътақид аст, ки ин таркиб, ки камокон ба холи худаш бокист, метавонад мабноси хубе барои халли масъалаи печидаи аквом дар Афғонистон қарор гирад.

Профессор Чамил Ханифӣ, устои пешини мардумшиносӣ ва таърихи Афғонистон дар Амрико, ки аз паштунҳои Сурхоби Лӯғар аст, пажӯхиши густурдае дар мавриди Луя Чиргаҳо ва даъвоҳои аксарияту ақаллият анҷом додааст. Чунончи дар тасвир мебинед, Ханифӣ мегӯяд, то замони Амонуллоҳон Афғонистон нух вилоят дошт, вале нақшае аз густура ва соҳаи он вилоят ба даст намерасид(намеояд). Ханифӣ мегӯяд, аз ҷумлаи як хазору 54 намоянда дар он чирга 197 нафари онҳо аз вилояти бузурги Кобул буданд, ки 153 нафари онҳо ғайрипаштун ва 44 паштун буданд. Ва низ таъқид мекунад, ки шаҳриёни Кобул то он замон тақрибан ҳама форсизабон буданд(рисолаи англисии ӯ дар линки пойин қобили дастрасӣ аст).1)

Ханифӣ ва пешинаи Луя Чирга

Ханифӣ Луя Чиргаро “ харбаи қудратманди истилогарона барои машрӯъият қашидан” меҳонад ва мегӯяд, ки ин сохтор барои аввалин бор тавассути Амонуллоҳон ихтироъ шуда ва ҳеҷ пешинаи таърихӣ надорад. Ӯ мегӯяд, ки иддаои ин ки Аҳмадшоҳ Абдолӣ дар Луя Чиргаи 1747 интиҳоб ё интиҳоб шуда афсонае беш нест. Ӯ ба истиноб ба қитоби “Таърихи Аҳмадшоҳӣ”, ки тавассути муншӣ ва муаррихи дарбори ӯ Мухаммад Хусайни Чомӣ навишта шуда, менависад, ки дар ин асноди таърихӣ на танҳо зикре аз Луя чирга, иҷмоъ, интиҳобу тоҷгузорӣ нарафта, балки суҳан аз қашмақш байни қабил ва зери пошудани иддае аз муҳолифини Аҳмадшоҳ зери пойи филҳо дорад. Ва низ менигорад, ки

калимоте чун “паштун” ва “Афғонистон” аслан дар ин аснод вучуд надорад.

Оқои Ханифӣ мегӯяд, ки бо ихтироъи “Луя Чирга” зимомдорони Афғонистон тайи 90 соли гузашта кӯшидаанд, то аз паштунҳо машрӯъият кашада ва дар пахлӯи он бо иддаъои “аксарияти” паштунӣ ва “наҷоди чангчӯ” соири аквомро битарсонанд, то худ ба осудагӣ бар арикаи кудрат ламида бошанд.

Пажӯхишҳои оқои Ханифиро ду пажӯхишгари ғарбӣ хар як Томас Ройтих, ки ҳоло масъули шабакаи таҳлилгарони Афғонистон аст ва ба форсиву пашту баладиат дорад ва хонум Кристин Нувал Каримӣ таъйид мекунад. Хонум Кристин мегӯяд: Луя Чирга собит карда, ки василаи хубе дар дасти зимомдорони ҳоким бошад, на чизе бештар ё камтар аз ин. (Ба пажӯхишҳои ин ду дар мавриди таърихчаи Луя Чирга ба линкҳои пойин мурочиат кунед.[2] ва [3])

Форсиситезӣ бо бахонаи хучуми фарҳангии Эрон

Баъд аз қонунӣ сохтани тамомиятҳои дар қолаби низоми раёсатии шадидан мутамарказ , ки ҳама таҳлилгарон мӯътақиданд, ки бо бофти чомиаи чандқавмии Афғонистон созгорӣ надорад, ҳоло тими тамомиятҳои Қобул меҳоҳад, ки решаҳои забонӣ ва фарҳангии соири аквомро низ бихушқонад. Ҳамон гуна ки ба бахонаи “дафъи хатарҳои ҳокимияти мулк аттавоифии чангсолорон” ин низоми такқавмиро ба курсӣ нишондаанд, ҳол меҳоҳанд, ки бо шиори “хучуми фарҳангии Эрон”, ки метавонад мавриди писанди

гарбихо хам карор гирад, барои форсӣ хату холи авгонӣ дуруст намоянд.

Шиносномаи баркӣ ва харос аз саршуморӣ

Зимомдорони Афғонистон аз тарси расвой, як карн мешавад, ки аз саршумории нуфус туфра рафта(сарпечӣ карда) ва ба хар бахонае мутавассил мешаванд то чилави онро бигиранд. Мутобики қарордоди Бонн саршуморӣ бояд то ҳол сурат мегирифт, вале ба бахонаи набуди амният ин пурӯсаро амалан қанор гузоштаанд. Бо ин хам қаноат нақарда, ҳоло аз тактики кӯхнаи рӯби (тарс,бим)“шиқофи қавмӣ зиёд мешавад” меҳоханд, ки алайҳи зикри номи ақвом дар шиносномаи баркӣ истифода карда, то пурӯсаи паштунсозӣ ва иддаъои ақсарият буданро хам тақмил кунанд.

Ягона саршуморӣ нисбатан бехтар дар чуни(июни) соли 1979 ҳуқумати Таракӣ сурат гирифт, ки бо вучуди дастбурд тавассути Ҳафизулло Амин(яке аз қавмгароёни хунхори паштун), паштунхоро 38 дарсад нишон медиҳад.(Тавачҷух қунед, ба сойти(торнамои) Си Ой Ойи соли 2000 ва мадорики Созмони Милали Муттаҳид). Вале баъд аз раёсати Ҳомид Қарзай, Си Ой Ой он рақамро ба 42 дарсад боло бурд, то саҳми бештари паштунхоро дар қудрат тавҷеҳ кунанд.

Таманно аз ғайрипаштунҳои шарикӣ ҳокимият

Таркиби вокеи аквоми Афғонистон: То сияхрӯй шавад, хар кӣ дурӯғаш бошад

Муаллиф: Мухаммад Носех(Афғонистон)
15.04.2013 21:29

Онхое, ки дастаи табари фашизм шуда ва дар масоиб (мусибатҳои) милли шарикӣ чурм буда ва хастанд, бояд бидонанд, ки дер аз казовати мардум дар амон нахоханд монд. Бубинед, ки як паштунӣ бовичдон, мисли оқои Ханифӣ чӣ гуна никоб аз руҳи истилогарии зиммдорони номард ва гусиб мебаронад! Магар шумо чизе ба номи вичдон ва нанг намешиносед, ки ин хама чафрову тавтиа дар хақи мардуми худ мебинед, вале хам ба абрӯӣ намеоваред?

Манбаъ:

[1] Editing the Past: Colonial Production of Hegemony Through the Loya Jirga in Afghanistan

[Afghanistan - Country without State? [2

[Innovative Loya Jirga-ism [3